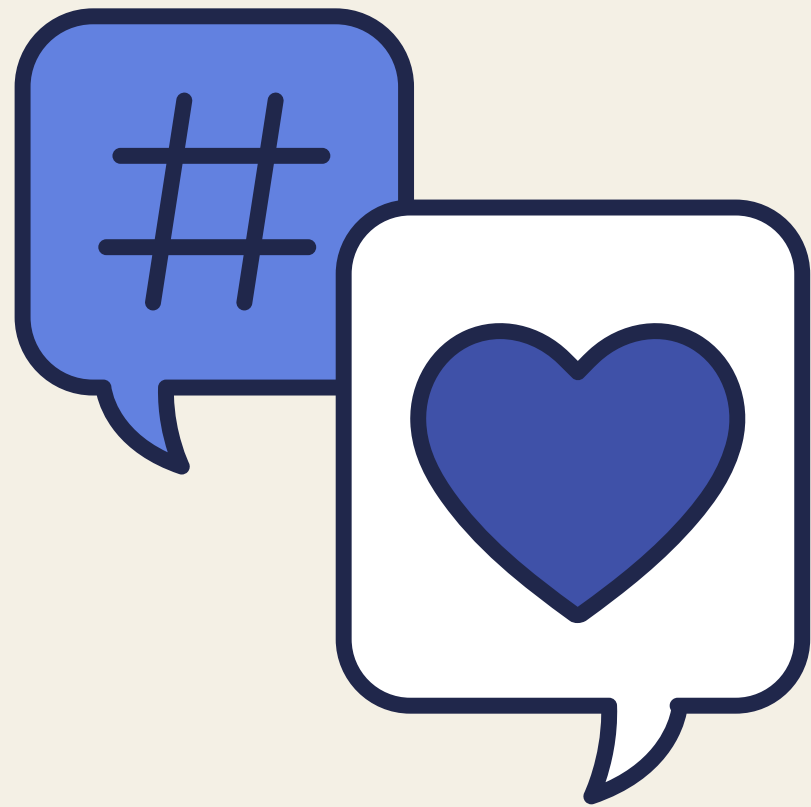

KIRJALLISUUSKASVATUSTA

MEDIA TUOTANNON KEHITTÄMINEN

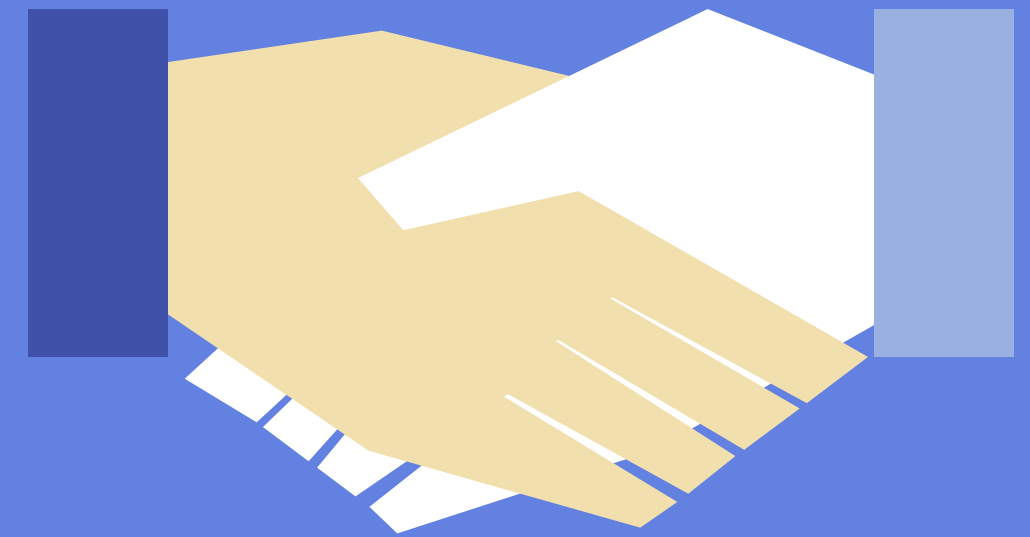
HELMET

MATERIAALIEN KÄYTTÖOIKEUDET

Tämän vinkkioppaan materiaaleja saa käyttää vapaasti lasten ja nuorten monipuolisen lukutaitaidon kehittämiseen.

Materiaaleja saa kehittää edelleen ja yhdistellä. Parhaita vinkkejä PITÄÄ jakaa myös kollegoille. Metodit on kehitetty opetuksessa tai kirjastossa, mutta ne sopivat myös nuorisotyön, järjestöjen ja harrastustoimijoiden käyttöön.

Vinkkien uudelleenjulkaisemiseen tulee pyytää lupa vinkin kehittäneeltä toimijalta, joka on mainittu jokaisen vinkin kohdalla.

TOIMITUS

Päätoimittaja ja taitto: Anna Pöyhönen
Toimitus: Pia Göös ja Hanne Korpelainen

Vinkkien tuottajat

- Otto Kallionranta, Keravan kaupungin perusopetus
- Emmi Kamppinen, Espoon kaupunginkirjasto
- Hanne Korpelainen, Helsingin kaupunginkirjasto
- Sanna Nieminen, Espoon kaupunginkirjasto
- Marjukka Peltonen, Espoon kaupunginkirjasto
- Anna Pöyhönen, Espoon kaupunginkirjasto
- Mari Uusitalo, Espoon kaupungin perusopetus

Julkaisija: **KulttuuriEspoo**

KIRJALLISUUS + MEDIATUOTANTO

Monipuolisten lukutaitojen kehittäminen yhdistäen mediamuotoja

- ★ **Omien mediatulkintojen tuottaminen syventää ymmärrystä tarinasta.**
- ★ **Mediatulkintojen tekeminen ja tarkastelu helpottaa keskustelua tarinoista.**
- ★ **Lasten ja nuorten mediatuotannon taidot tukevat heidän osallisuuttaan.**
- ★ **Monipuolisen lukutaidon kehittyminen edellyttää myös sisällön monimediallisuuden hahmottamista.**

METODIVINKKIT
ideoita ja vinkkejä
ammattilaisilta
kirjastoissa ja
kouluissa
VAPAASTI KÄYTETTÄVÄKSI

- ✦ Animaatioelokuva kirjasta 7+
- ✦ Animaatio tunteista 7+
- ✦ Tarinakoodaus 9+
- ✦ Kirjatrailerit 10+
- ✦ Hahmo tubettaa 10+
- ✦ Someteksti kirjasta 14+
- ✦ Kirjallisuus-podcast 14+

ANIMAATIOELOKUVA KIRJASTA

Työpajan kesto: 2h +

Mitä laitteita ja ohjelmia tarvitaan?

Tablet tai kännykkä ja stop motionia tukeva videoeditointisovellus, esim. Stop Motion Studio

Metodin alkuperä: Helmet-kirjastot

Pedagogiset ulottuvuudet:

Kirjallisuuskeskustelu, maailmanrakentaminen, videon kirjoitustaito, fiktion kirjoitustaito, osallisuus, itseilmaisu

YLI 7-VUOTIAILLE

Miten aloitetaan?

1. **valitaan tekniikka:** pala-animaatio kartongista, vaha-animaatio muovailuvahasta, leluanimaatio esim. pehmoilla/legoilla

2. **Hahmojen teko:**

- Ei liian montaa jotta ryhmä jaksaa liikuttaa jokaista hahmoa kuvien välissä.
- Lelujen ja muiden hahmojen oltava yhtä suuria kooltaan. Lelujen pysyttävä itse pystyssä.
- Pala-animaatiot tehdään kartongista kuin paperinuket liikkuvilla raajoilla ja käytetään tasolla ja kuvataan yläpuolelta. Ilmeitä voi tehdä esim. helmillä tai muuten askarrellen.

3. **Tarinan tekeminen:** kirjan maailma ja hahmot, kirjan tunnelmaan sopiva juoni. Taustana voidaan käyttää green screen-tekniikkaa tai itse taiteiltua/askarrelltua. Isommat lapset/nuoret voivat tehdä ennen kuvauksia kuvakäsikirjoituksen.

Mitä tuotetaan?

Pareittain tai ryhmissä animaatioelokuva, joissa hyödynnetään kirjan hahmoja ja maailmaa. Lyhyet videot voi toteuttaa myös mykkänä tai kertojaäänellä. Animaation kuvaamista varten isommat lapset/nuoret voivat tehdä suunnitelmaksi kuvakäsikirjoituksen.

Miten puretaan?

Katsotaan isolta ruudulta kaikkien halukkaiden teokset.

SOVELLETAAN: Animaatiopaja tunteista

Työpajan kesto: 1 – 1,5h

Tarvitaan: Tabletit ja Stop Motion –sovellus tai vastaava

Metodin alkuperä: Emmi Kamppinen ja Sanna Nieminen,
Espoon kaupunginkirjasto

Miten aloitetaan? Tutustutaan yhdessä *Minä tykkään nyt* –kirjan avulla tunteisiin

Mitä tuotetaan? Animaatio tunteellisista kirjaimista

Miten puretaan? Katsotaan animaatiot yhdessä

Muuta huomioitavaa?

Lopussa tarjotaan lista tunneteemaisista kirjoista

Pedagogiset ulottuvuudet:

Kirjallisuudesta keskustelu, maailmanrakentaminen, videonlukutaito, videon kirjoitustaito, sanataide.

tunnekasvatus

KÄYTETÄÄN KIRJAA *Minä tykkään nyt*

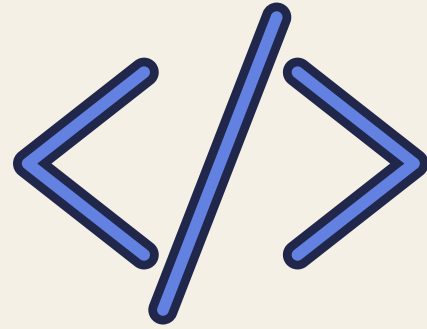
Ilosta, ujostelusta ja muista tunteista

Eppu Nuotio, Liisa Kallio

WSOY 2019

Samalla tavalla monia aiheita, esim. sosiaalisia taitoja tai yhteiskunnallisia ilmiöitä, voi käsitellä kirjallisuuden avulla. Sopivan kirjan löytämiseen apua saat kirjastosta.

TARINAKOODAUS HOPSCOTCH

Työpajan kesto: 45–90 min

Mitä laitteita ja ohjelmia tarvitaan?

iPadit, Hopscotch-sovellus. Muihinkin alustoihin muunnettavissa.

Metodin alkuperä: Espoon kaupunginkirjasto

Pedagogiset ulottuvuudet: Kirjallisuudesta keskustelu, maailmanrakentaminen, videonlukutaito, videon kirjoitustaito, sanataide, runon kieli, osallisuus, itseilmaisuus, ohjelmoinnillinen ajattelu

Muuta huomioitavaa?

- Tekniikan toimivuuden ja tallennuspaikan varmistus. Osallistujat ovat ylpeitä töistään ja haluavat ne talteen.
- Metodin kehittäjän alkuperäinen ajatus oli innostaa tällä tavoin tytöt koodaamaan. Työpajoissa päällimmäiseksi nousi kuitenkin, miten pojat innostuivat runoistaan.

YLI 9-VUOTIAILLE

Miten aloitetaan?

Aluksi lämmitellään runollisella kielikuvilla, ts. poimitaan hatusta sanat, jotka kootaan kaavan mukaan eli koodataan kielikuviksi.

Mitä tuotetaan?

Omat runoteokset, jotka koodataan videotaideteoksiksi. Kirjoittamisen prosessi pilkotaan pieniksi palasiksi, jolloin jokainen onnistuu taatusti.

Miten puretaan?

Katsotaan isolta ruudulta kaikkien halukkaiden teokset. Keskustellaan sanojen, rytmin ja värien lumosta.

KIRJATRAILERIT

Työpajan kesto: 90–120 min

Mitä laitteita ja ohjelmia tarvitaan?

Jokaiselle parille/ryhmälle tabletti tai puhelin, jossa videoeditointisovellus, kuten iMovie tai YouCut

Metodin alkuperä: Espoon kaupunginkirjasto, [lataa ohjemoniste tästä](#).

Pedagogiset ulottuvuudet: Kirjallisuuskeskustelu, videonlukutaito, videon kirjoitustaito, osallisuus, itseilmaisuu, mainonnanlukutaito, yhteistyö

Muuta huomioitavaa?

- iMoviessa ei kannata käyttää ns. trailerimoodia vaan aloittaa tyhjästä videon tekeminen. Vapaasti kuvan, ääneen ja tekstin yhdistely omassa trailerissa saa hahmottamaan videomainontaa paremmin.
- Jos trailerissa käytetään verkosta löydettyjä kuvia, on niihin oltava käyttöoikeudet ja niiden lähteet on merkittävä videon loppuun. Käyttövapaita kuvia löytyy esim. Pixabay ja Pexels-sivustoilta.

YLI 10-VUOTIAILLE

Miten aloitetaan?

Parin tai ryhmän kanssa luetusta kirjasta pohditaan, miten sitä mainostaisi ja kenelle. Katsotaan yhdessä muutama traileri ja keskustellaan miksi niitä tehdään ja millaisista osista ne koostuvat ja miksi.

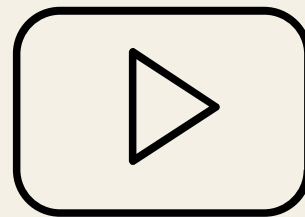
Mitä tuotetaan?

Omat videomuotoiset trailerit, joissa esiinnyttään itse tai käytetään kuvia, joita ladataan verkosta. Kuviin, videoihin ja niiden väliin sijoitellaan tekstiä ja ääntä trailerimaisen lopputuloksen tuottamiseksi.

Miten puretaan?

Katsotaan isolta ruudulta kaikkien halukkaiden trailerit. Keskustellaan mainostuksesta ja siitä mitä traileriin valikoitiin ja miksi.

HAHMO TUBETTAA: WHAT'S IN MY BAG?

Työpajan kesto: 2h

Mitä laitteita ja ohjelmia tarvitaan?

Kännykkä tai tabletti, videoeditointisovellus (esim. iMovie, KineMaster tai YouCut). Jos kuvataan kameralla, videon voi editoida verkkosovelluksella.

Metodin alkuperä: Hanne Korpelainen, Helsingin kaupunginkirjasto

Pedagogiset ulottuvuudet: Kirjallisuudesta keskustelu, videonlukutaito, videon kirjoitustaito, sometrendit

Muuta huomioitavaa?

- Metodia voi mukauttaa myös muihin sosiaalisen median pinnalla oleviin videotrendeihin kirjan hahmojen syvällisen analyysin työkaluna.
- Kassin esineitä voidaan askarrella erilaisista esineistä tai käyttää vain kuvia esineistä.
- Laukku voi olla oikea tai kuva laukusta, koska laukut voivat olla hyvin erilaisia hahmon mukaan.
- Videolla ei tarvitse näyttää omia kasvoja. Videoita ei tarvitse myöskään välttämättä julkaista.

YLI 10-VUOTIAILLE

Miten aloitetaan?

Oppilaat lukevat pareittain/pienryhmänä saman kirjan. Lukemisen jälkeen valitaan kirjasta tärkeä hahmo, jota tutkitaan pohtimalla mitä hahmo kantaisi laukussaan. Esineitä valitessa pohditaan, miksi hänellä olisi juuri se esine. Voidaan katsoa Youtubesta What's in my bag -videoita esimerkiksi. Esineiden määrää kannattaa rajata esim. max. 10kpl.

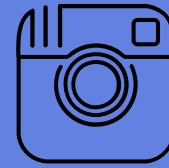
Mitä tuotetaan?

Formaattia noudattavat videot, joissa kirjan hahmo tyhjentää laukkunsa kameralle ja näyttää mitä laukusta löytyy ja miksi. Videon taustalle valitaan hahmolle sopiva musiikki tekijänoikeudet huomioiden esim. freemusicarchive.com -sivustolta ja mainitaan musiikin lähde videolla.

Miten puretaan?

Katsotaan isolta ruudulta kaikkien halukkaiden teokset. Keskustellaan millainen kuva hahmoista on saatu laukkujen perusteella.

SOMETEKSTI KIRJASTA

YLI 14-VUOTIAILLE

Työpajan kesto: 2–3 oppituntia (väh. 2,5h)

Mitä laitteita ja ohjelmia tarvitaan?

Kynä ja paperi riittää, mutta myös PowerPoint, tekstinkäsittelyohjelma tai WhatsFake-sovellus, työkalut jokaisen oman valinnan mukaan

Metodin alkuperä: Mari Uusitalo, Espoon kaupunki
--> kurkkaa [alkuperäinen tehtävänanto](#)

Pedagogiset ulottuvuudet: Kirjallisuudesta keskustelu, maailmanrakentaminen, sosiaalisen median mekanismit, sometrendit, sanataide

Muuta huomioitavaa?

- Ohjeistettava etukäteen pohtimaan, mitä tapahtumia ja millaista luonnetta haluaa tuoda esiin.
- Kielenkäyttö, alustan valinta, rehellisyys tai liioittelu ovat kaikki mahdollisia tehokeinoja.

Miten aloitetaan?

Luetaan kirja, joka kiinnostaa ja josta voi tutkia päähenkilöä. Nuortenkirja tai elämäkerta sopii hyvin tähän tehtävään. Käydään läpi sosiaalisen median muotoja, vaikutuskeinoja ja merkitystä omalle maailmankuvalle, jos niistä ei ole puhuttu aiemmin.

Mitä tuotetaan?

Lukemisen aikana kirjoitetaan sopivia tapahtumia, esineitä ja paikkoja talteen ja lopuksi rakennetaan teoksen päähenkilön kuvallisia somepäivityksiä.

Miten puretaan?

Esitellään ryhmälle, tehdään yhteiseen jaettuun tiedostoon tai ripustetaan seinälle galleriaksi.

KIRJALLISUUS-PODCAST

Työpajan kesto: 90min+ (kun tekniikka on tuttua)

Mitä laitteita ja ohjelmia tarvitaan?

Älypuhelin ja hiljainen, kaiuton tila, kuulokkeet äänitarkkailuun. Äänikortit ja mikrofonit voivat helpottaa. Ediointiohjelmana Audacity (ilmainen) tai Garageband riittävät.

Metodin alkuperä: Otto Kallioranta, Keravan kaupunki

Pedagogiset ulottuvuudet: Kirjallisuuskeskustelu, itseilmaisuus, äänenkäyttö, osallisuus, voimautuminen

Muuta huomioitavaa?

- Homman voi aloittaa pelkillä puhelimilla. Muutamalla satasella saa äänikortin, jos mikrofoneja on omasta takaa. Radiotason ääni maksaa sitten enemmän.
- Podcasteja voi tehdä monien oppiaineiden sisällöistä ja kirjallisuus on vain yksi vaihtoehto.
- Julkaisu ei ole välttämätön osa suoritusta. Nuorten voi antaa valita haluavatko tuotoksensa SoundCloudiin tai Spotifyhin ja laitetaanko saataville yksityisemmin vai julkisesti

YLI 14-VUOTIAILLE
- MUKAUTETTUNA MYÖS ALAKOULULAISILLE!

Miten aloitetaan?

Mahdollisimman nopeasti päästetään nuoret kokeilemaan käytäntöä. Perusohjeet äänen editointiin, tiedostomuodon valinta ja editointiohjelman perusasiat.

Mitä tuotetaan?

Yksin tai yhdessä kirjallisuusohjelma äänitiedostoksi. Sisällön ohjeistuksen voi valita kontekstin mukaan: keskustelu, analyysi, esittely tms.

Miten puretaan?

Jaksot julkaistaan esim. omalle ryhmälle ja kuullaan palautetta kuulijoilta. Tekijät voivat myös itse kertoa kokemuksestaan: miltä tuntui, millaista leikkaaminen oli, toimiko käsikirjoitus tms. Kannustus sekä opettajan/ohjaajan palaute on tärkeää.

LISÄÄ HYVIÄ METODEJA

A blue line-art icon of a lit lightbulb with several short lines radiating from it to represent light. It is centered within a white semi-circular banner.

Vinkiksi kirjoja ja verkkosisältöjä, jotka tarjoavat loistavia mediakasvatuksellisia metodeja vapaaseen käyttöön

Särmä 7-9 UUD. Yläkoulun äidinkieli ja kirjallisuus (Otava, 2019-2020)

Maunu & Airaksinen: *Toiminnallinen kielenoppiminen* (Otava, 2020)

Mediametkaa! Osa 4 Kaikki peliin (Mediakasvatuskeskus Metka, 2010)

Mediametkaa! Osa 6 Kirjasto kutsuu mediaseikkailuun (Metka, 2012)

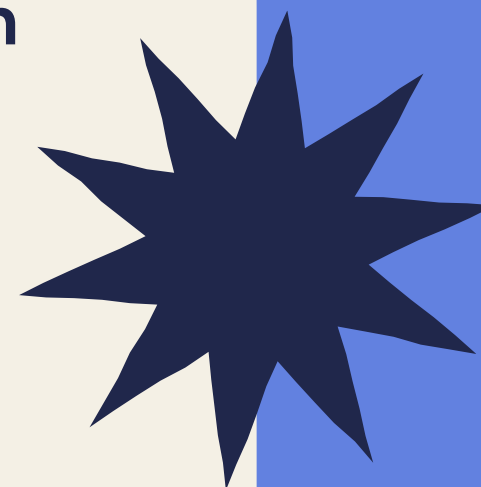
Mediakasvatuskeskus Metka: www.mediametka.fi/materiaalit

KAVI: www.mediataitokoulu.fi

Mediakasvatusseura: www.mediakasvatus.fi/materiaalit

AV-Arkki: www.mediataidakasvattaa.fi

Valveen elokuvakoulu: <https://www.kulttuurivalve.fi>

HELMET

**TÄMÄ OPAS ON TUOTETTU OSAKSI MEDIAKASVATUSKESKUS METKAN
MAKSUTONTA OIVALLUS-MEDIAKASVATUSSEMINAARIA 6.10.2021.
LISÄTIETOA OIVALLUKSESTA: WWW.MEDIAMETKA.FI/OIVALLUS**

OIVALLUS
seminaari

 metka
mediakasvatuskeskus